

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
професор *[підпис]* Валентина БОДАК
«*12*» *квітня* 2023 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації

на тему «Теорія та практика здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (XX – початок XXI століття)»
здобувача наукового ступеня доктора педагогічних наук
Сливки Лариси Володимирівни
за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Рецензенти у складі: доктора філософських наук, професора, завідувача кафедри філософії, соціології та політології імені професора Валерія Скотного Скотної Надії Володимирівни; доктора педагогічних наук, професора кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Чепіль Марії Миронівни; доктора педагогічних наук, професора кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Невмержицької Олени Василівни провели попередню експертизу дисертаційної роботи Сливки Лариси Володимирівни «Теорія та практика здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (XX – початок XXI століття)», поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Розглянувши докторську дисертацію та наукові публікації, в яких висвітлені основні наукові результати здобувача, ухвалили прийняти такий висновок:

1. Обґрунтування вибору теми дослідження

Проблема просування ідеології культури здоров'я як однієї з базових культур розвитку суспільства посіла належне місце в низці міжнародних документів (Оттавська хартія (1986); Рекомендація №(88)7 Комітету міністрів Ради Європи «Про освіту з питань охорони здоров'я в школі та роль і підготовку вчителів» (1988); Європейська стратегія «Здоров'я та розвиток дітей і підлітків» (2005); «Декларація про безпеку шкіл» (2015); «Європейська програма роботи на 2020–2025 рр. Спільні дії для міцнішого

здоров'я» (2021) та ін.). Питанням міцного здоров'я і благополуччя з орієнтацією на забезпечення здорового способу життя та добробуту людей відведено особливе місце з-посеред глобальних цілей сталого розвитку, ухвалених на Саміті ООН 2015 р.

Системне реформування освіти в Україні відбувається у контексті європейських пріоритетів. З огляду на це базові положення Нової української школи найціннішим результатом освіти в особистісному вимірі визначили «здорову дитину», мотивовану на успішне навчання і дослідницьке ставлення до життя. У цьому контексті важливість здоров'язбережувального виховання (ЗзВ) учнів зумовлена розумінням, що основою здоров'я і здорового способу життя усього суспільства є відповідні знання, уміння і навички, сформовані в дитинстві.

Однак сприйняття і втілення в практику закладів загальної середньої освіти нових ідей щодо формування в учнів сприятливих здоров'ю і безпеці компетентностей відбуваються дещо повільно, тому необхідне цілісне наукове розв'язання цих питань, що передбачає розроблення відповідного науково і методичного супроводу ЗзВ; забезпечення відповідності методів, засобів і форм цього напрямку виховних впливів фізичному і соціальному розвитку учнів; модернізацію змісту освітньо-професійних програм підготовки майбутніх вчителів у контексті формування в останніх здатності здійснювати здоров'язбережувальну освітню діяльність у школі і поза нею; посилення ролі громадськості в ЗзВ дітей та юнацтва тощо.

Таким чином, пріоритети української освіти ХХІ століття і суспільно-політичні, соціокультурні, науково-теоретичні, екологічні, пандемічні, військові, інформаційні та інші виклики сучасності зумовлюють актуальність теоретичного, практичного, наукового та історико-педагогічного вимірів дисертаційного дослідження на глобальному, національному й державному рівнях. У *теоретичному* та *практичному* вимірах актуальність теми обґрунтовується потребою забезпечення в українській державі системного підходу до реалізації освітньої здоров'язбережувальної діяльності, що є одним із провідних чинників сталого розвитку і суспільних відносин. *Науковий* вимір актуальності проблеми дослідження передбачає ретельне вивчення цілей, змісту, методів, засобів і форм означеної діяльності в закладах освіти з використанням здобутків різних галузей наук. *Історико-педагогічний* вимір актуальності дисертації визначається потребою прогнозування нововведень в українську педагогіку здоров'я з урахуванням ретроспективного, зокрема зарубіжного, дослідницького поля.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дослідження здійснено в межах плану науково-дослідницької роботи кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика ДВНЗ «Прикарпатський

національний університет імені Василя Стефаника» як складник комплексної наукової теми «Історико-педагогічні проблеми навчання і виховання в системі безперервної освіти» (номер державної реєстрації 0108U009122). Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 12 від 29 грудня 2015 р.) і на засіданні вченої ради Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 6 від 27 квітня 2023 р.).

3. Наукова новизна одержаних результатів

уперше:

–*схарактеризовано* методологічні засади дослідження теорії та практики ЗзВ учнів з/о шкіл Польщі (XX – початок XX ст.);

–*розроблено* періодизацію генези ЗзВ учнів загальноосвітніх шкіл Польщі в контексті суспільно-політичних, соціокультурних і науково-педагогічних чинників;

–*здійснено* системний джерелознавчий та історіографічний аналіз досвіду ЗзВ дітей та юнацтва в Польщі;

–*цілісно висвітлено* в історичній ретроспективі здоров'язбережувальне виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі впродовж хронологічно досліджуваної доби, а саме: *увиразнено* погляди польських учених на зміст, методи, засоби і форми реалізації ЗзВ учнів з/о шкіл; *репрезентовано* понад 180 польських персоналій у ракурсі відображення в їхній педагогічній творчості та практичній діяльності проблеми ЗзВ дітей та юнацтва; *проаналізовано* діяльність у контексті ЗзВ учнів близько 200 польських інституцій, товариств, організацій, осередків, закладів освіти; *конкретизовано* 10 законів, 5 декретів, понад 50 постанов і розпоряджень міністрів, десятки інструкцій, у яких відображено наміри польської держави щодо освітньої та організаційної діяльності закладів освіти у вимірі проблеми збереження здоров'я здобувачів освіти; *вивчено* програмні документи понад 80 різноманітних лікарських, гігієнічних, педагогічних, інших форумів, які містять інформацію про стратегію, тенденції, зміст і форми реалізації ЗзВ учнів на польських землях; *проаналізовано* понад 50 навчальних програм з/о шкіл і близько 20 навчальних планів і програм закладів професійної підготовки вчителів щодо наявності в них тематики про здоров'я; *схарактеризовано* понад 30 едукативних програм здоров'язбережувального змісту, що впроваджені в освітній процес з/о шкіл Польщі; *розкрито* зміст і форми професійної підготовки вчителів у Польщі щодо реалізації ЗзВ учнів;

систематизовано і уточнено поняттєво-категорійний апарат дослідження («здоров'я», «здоров'язбережувальне виховання учнів», «культура здоров'я», «загальноосвітні школи Польщі», «учні

загальноосвітніх шкіл Польщі» та ін.); *визначено* рекомендації та перспективні напрями творчого використання польського досвіду ЗзВ учнів з/о шкіл у системі вітчизняної освіти;

до наукового обігу введено: десятки малознаних в Україні історико-педагогічних праць польських учених; низку матеріалів, які зберігаються в Архіві Нових Файлів, Державному архіві в Катовіцах, Влоцлавському відділенні Державного архіву в Торуні (в процесі роботи над дослідженням проаналізовано близько 50 одиниць зберігання із 11 фондів; вони сприяли доповненню цілісного аналізу ЗзВ учнів з/о шкіл Польщі у ХХ – на початку ХХІ ст.); фотографічні матеріали, що зберігаються на інтернет-порталах Національного цифрового архіву в Польщі та Національного архіву у Кракові (на цих світлинах зафіксовані окремі заходи здоров'язбережувального спрямування, що організовувалися у школі і поза нею, зокрема й ті, які здійснювалися державними, громадськими й дитячо-юнацькими організаціями; функціонування на польських теренах канікулярних таборів для дітей і юнацтва та ін.);

подальшого розвитку набули: осмислення сутності поняття «педагогіка здоров'я» як теоретичної основи ЗзВ; бачення ролі школи, громадськості, окремих персоналій у реалізації ЗзВ здобувачів освіти.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає в тому, що викладені в ній основні науково-теоретичні положення, висновки і рекомендації використано:

– в освітньому процесі закладів вищої освіти, зокрема під час укладання змісту і читання навчальних дисциплін за вибором студента «Екологія дитинства» і «Педагогіка здоров'язбереження»;

– у змісті позааудиторної діяльності здобувачів вищої освіти, зокрема під час реалізації проєкту «Юнацтво – за здоровий спосіб життя» (2016) і започаткуванні коучингів студентів задля розробки та проведення оригінальних занять і майстер-класів здоров'язбережувальної тематики в науково-методичному центрі «Університет обдарованої дитини» (2017–2023), що діє в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника;

– під час консультування вчителів ліцею № 12 м. Івано-Франківська, Лоп'янського ліцею Долинської міської ради Івано-Франківської області, Княгининського ліцею Рогатинської міської ради Івано-Франківської області з питань інтегрування дотичної до проблеми здоров'язбереження людини інформації у зміст навчальних дисциплін і позакласної роботи з використанням досвіду з/о шкіл РП (2018–2022);

– у процесі підготовки здобувачами вищої освіти магістерських досліджень і наукових робіт для Всеукраїнського творчого конкурсу для студентської молоді «Здорова дитина – здорова нація» (2021);

– під час проведення студентами позакласних заходів, змістово дотичних до проблеми збереження людини, у межах виробничих педагогічних практик (2017–2023);

– у процесі підготовки посібника «Здоров'язбережувальна педагогіка» (2016), монографії «Здоров'язбережувальне виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (XX – початок XXI ст.)» (2022), розроблення силабусів для навчальних дисциплін «Превентивне виховання учнів початкової школи» та «Закордонні практики здоров'язбережувального виховання учнівства» (2023).

Висновки і рекомендації, викладені в дисертації, можуть бути використані для модифікації змісту університетських курсів, удосконалення навчально-методичного забезпечення процесу професійної підготовки майбутніх учителів до реалізації ЗзВ учнів. Систематизовані результати дослідження є підґрунтям для подальших наукових розвідок з історії освіти та виховання, порівняльної педагогіки, педагогічної біографістики тощо.

5. Особистий внесок здобувача

Усі відображені в дисертації наукові результати здобуто самостійно. У спільних публікаціях авторові належить: формулювання концепції дослідження, характеристика показників здоров'я, за якими здійснюють підхід до оцінки стану здоров'я дітей та юнацтва [25]; висвітлення особливостей реалізації гігієнічного виховання учнів представниками польської спільноти [5]; виявлення характерних ознак формування у студентів екологічної свідомості і свідомості щодо здоров'я [7]; систематизація емпіричного матеріалу щодо готовності майбутніх учителів початкової школи та учителів фізичної культури здійснювати здоров'язбережувальну діяльність у школі, узагальнення здобутих результатів [3]; аналіз розвідок польських учених із проблеми підготовки майбутніх освітян до здоров'язбережувальної праці в професійній діяльності, добір методів експериментального дослідження [4]; розроблення запитань для анкет, аналіз праць польських науковців, які варто використати для наповнення тематики занять з англійської мови інформацією про здоров'я [6].

6. Апробація матеріалів дисертації

Основні положення та результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри початкової освіти та кафедри педагогіки імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, отримали позитивні відгуки на конгресах, науково-практичних конференціях, науково-методичних і теоретико-практичних семінарах, круглих столах, зокрема: *міжнародних за кордоном*: «Actual Problems of Science and Practice» (Стокгольм, Швеція, 2020); «Problems and Innovations in Science» (Лондон, Великобританія, 2020); «Innovation in Science: Modern

Challenges» (Мюнхен, Німеччина, 2020); «Eurasian scientific discussions» (Барселона, Іспанія, 2022); «The main prospects for the development of science in modern life» (Варшава, Польща, 2022); *міжнародних в Україні*: «Еколого-валеологічне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в сучасному освітньому просторі» (Суми, 2015, 2018); «Виховання у контексті цивілізаційних процесів: вітчизняний і зарубіжний досвід» (Дрогобич, 2016); «Сучасна початкова освіта: проблеми, теорія і практика» (Дрогобич, 2017); «Сучасні стратегії педагогічної освіти в контексті розбудови суспільства сталого розвитку та євроінтеграції» (Київ, 2019); «Формування здоров'язбережувальних компетентностей молоді в умовах глобалізації: реалії та перспективи» (Хмельницький, 2020); «Стратегії модернізації педагогічної освіти в Україні та країнах Європейського Союзу» (Чернівці, 2022); *всєукраїнських з міжнародною участю*: «Пріоритетні напрями модернізації системи освіти в Україні та Польщі: досвід, реалії, перспективи» (Івано-Франківськ, 2017); «Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи» (Запоріжжя, 2021); «Доступність і неперервність освіти впродовж життя: зарубіжний досвід та національна практика» (Івано-Франківськ, 2022); «Специфіка фахової підготовки майбутніх учителів на засадах компетентнісного підходу: досвід, реалії, перспективи» (Житомир, 2022); *всєукраїнських*: «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку» (Переяслав-Хмельницький, 2015); «Педагогічна персоналістика: теорія, історія, освітня практика», присвячена 160-річчю від дня народження С. Русової (Івано-Франківськ, 2016); «Педагогіка здоров'я» (Чернігів, 2017, 2019; Харків, 2018); «Професійна підготовка педагогів в умовах євроінтеграції: проблеми та перспективи» (Київ, 2017); «Педагогічна персоналістика: теорія, історія, освітня практика» (Івано-Франківськ, 2018); «Інновації в початковій освіті: проблеми, перспективи, відповіді на виклики сьогодення» (Полтава, 2020); «Актуальні питання початкової освіти: досвід, реалії, перспективи» (Кам'янець-Подільський, 2020); «Пріоритети розвитку початкової освіти в контексті становлення Нової української школи» (Житомир, 2021); «Наукові та освітні трансформації в сучасному світі» (Чернігів, 2021); «Упровадження сучасних технологій для реалізації завдань освітніх галузей НУШ» (Кропивницький, 2022).

7. Перелік публікацій за темою дисертації

Основні положення та результати дисертаційної розвідки висвітлено у 58 публікаціях (з них 52 одноосібні), з-поміж яких: 1 монографія, 3 статті у виданнях, що індексуються наукометричною базою Scopus, 2 статті – Web of Science, 23 статті у фахових виданнях України, 27 публікацій у колективних монографіях, педагогічних журналах та збірниках наукових конференцій, 2 навчально-методичних посібники.

Монографії, розділи монографій

1. Сливка Л. Педагогічні аспекти польського здоров'язбережувального руху (XIX – початок XX ст.). *Ponad podziałami. Wspólne perspektywy i dążenia w polsko-ukraińskiej współpracy naukowej*: monografia nr. 19 Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych / Redakcja naukowa Leszek Pawelski, Marek Rembierz. Szczecinek – Dąbrowa Górnicza : Polskie Stowarzyszenie Nauczycieli Twórczych, 2021. С. 373–387.
2. Сливка Л. Здоров'язбережувальне виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (XX – початок XXI століття) : монографія. Івано-Франківськ : Дискурс, 2022. 588 с.

Статті у зарубіжних наукових періодичних виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах Web of Science i Scopus

3. Oliiar M., **Slyvka L.**, Tyagur R. Monitoring of training of future teachers of health care activities in school. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*. 2020. 20(2). Art 117. P. 822–828. DOI: <https://doi.org/10.7752/jpes.2020.02117>
4. Sivkovich H., **Slyvka L.**, Hamerska I. Pre-service teachers training for efficient health promoting school activities performance. *Advanced Education*. 2020. № 16. P. 88–97. DOI: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.216792>
5. Bilavych H., Bilawicz J., **Slyvka L.**, Klepar M., Pantiuk M., Fedchyshyn N., Savchuk B. Sanitary and hygienic education of children and adults under the conditions of the covid-19 pandemic in measurement of the achievements of public medicine of Galicia (end of the XIX – 30s of the XX century). *Wiadomości Lekarskie*. 2021. Vol. LXXIV. Issue 9. Part 1, September. P. 2222–2228. DOI: <https://doi.org/10.36740/WLek202109135>
6. **Slyvka L.**, Sivkovych H., Budnyk O., Tytun O. & Boichuk A. Students' healthy lifestyle formation in english classes (using materials of Polish and Ukrainian authors). *Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11(53). P. 320–331. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.53.05.31>
7. Bilavych H. **Slyvka L.**, Rozman I., Bilawicz J., Fedchyshyn N., Fedoniuk L., Savchuk B. Ecological consciousness formation among students as relevant and global problem of the present: Ukrainian and Polish experience. *Wiadomości Lekarskie*. 2022. Vol. LXXV. Issue 7. P. 1705–1712. DOI: [10.36740/WLek202207118](https://doi.org/10.36740/WLek202207118) (покликання на журнал: <https://wiadlek.pl/wp-content/uploads/archive/2022/07/WL-7-2022.pdf>).

Статті у наукових фахових виданнях України

8. Сливка Л. Спрямованість навчально-виховного процесу школи на збереження і зміцнення здоров'я учнів: досвід педагогів Республіки Польща. *Освітній простір України* : науковий журнал. 2015. № 5. С. 173–178.
9. Сливка Л. Історико-філософські основи здоров'язбережувального виховання. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2016. № 3(35). С. 208–216.
10. Сливка Л. Культурно-просвітницька та науково-педагогічна діяльність громадських інституцій Польщі у контексті здоров'язбережувального виховання дітей та молоді. *Вісник Львівського університету. Серія Педагогічна*. 2016. № 31. С. 163–172.
11. Slyvka L. The Problem of Healthkeeping of Children and Youth in Polish Educational Thought at the XV – beginning of XX century. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2016. Vol. 3. № 2–3. P. 68–72. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.3.2-3.68-72>.
12. Slyvka L. V. Theoretical background and origin basis of research of Polish children's healthkeeping education problem. *SWorld Journal. Medicine, veterinary medicine and pharmaceuticals*. 2016. Issue 11. Vol. 6. P. 20–23.
13. Сливка Л. Категоріальний апарат проблеми здоров'язбережувального виховання: тлумачення дефініції «здоров'я» у польській науковій літературі. *Обрії*. 2017. № 1(44). С. 44–47.
14. Сливка Л. Реалізація здоров'язбережувальної освіти у початкових школах Республіки Польща. *Молодь і ринок*. 2017. № 9(152). С. 119–123.
15. Сливка Л. Рефлексивно-оціночний складник підготовки майбутніх учителів до промоції здоров'я: польський досвід. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. № 28. С. 66–72.
16. Сливка Л. Тематичне поле педагогіки здоров'я у сучасних (після 1989 року) дисертаціях та монографіях польських дослідників. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2018. № 1(42), Частина I, Частина II. С. 218–221.
17. Slyvka L. Problems of healthcare-saving pedagogy in the work of the scientists of the Republic of Poland. *Гірська школа Українських Карпат*. 2018. № 18. С. 74–78. URL: http://mountainschool.pu.if.ua/sites/default/files/Issue_18/17.pdf
18. Сливка Л. Використання досвіду польських науковців у моніторинговому дослідженні готовності майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності у школі. *Молодь і ринок*. 2019. № 8(175). С. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.179343>

19. Сливка Л. Освіта і виховання у здоров'язбереженні дітей та молоді: загальноєвропейська ретроспектива, становлення на польських землях. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 23. С. 50–54. DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2020.23.50-54>
20. Slyvka L. Practice of implementation of health education in schools of the Republic of Poland. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2021. Vol. 8, No 1. P. 106–115. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.8.1.106-115>
21. Сливка Л. «Ера Копчинського» або розвиток теорії і практики шкільної гігієни у Польщі за міжвоєнної доби ХХ ст. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2021. Випуск 1 (48). С. 371–374. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.371-374>
22. Сливка Л. Здоров'язбережувальна тематика у змісті навчальних дисциплін загальноосвітніх шкіл Польщі в 1950-х–1970-х рр. *Молодь і ринок*. 2021. № 3(189). С. 92–95. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.234145>
23. Сливка Л. Здоров'язбережувальне виховання в контексті педагогічної спадщини Мацея Демеля (Maciej Demel; 1923–2017). *Педагогічний альманах*. 2021. Випуск 48. С. 261–267. DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi48.233>
24. Сливка Л. Ретроспектива здоров'язбережувального виховання дітей та молоді у творчості польських дослідників 1960-х–1980-х рр. *Молодь і ринок*. 2021. № 4(190). С. 76–79. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.236348>
25. Сливка Л., Мачинська Н. Стан здоров'я дітей і молоді як джерело конструювання змісту здоров'язбережувального виховання в загальноосвітніх школах Польщі. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. № 12(44). С. 165–171. DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.12/44.26>
26. Сливка Л. Роль громадських організацій у здоров'язбережувальному вихованні учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (1918–1939). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Випуск 40. Том 3. С. 183–187. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-3-29>
27. Сливка Л. Зміст навчальної програми «Проздоров'язбережувальна освіта у школі» (1993) для початкових класів загальноосвітніх шкіл Республіки Польща. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2021. Том 2. № 3. С. 91–95. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.2.14>
28. Сливка Л. Історіографічний контекст проблеми здоров'язбережувального виховання учнівства у Польщі: вибрані аспекти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 48. Том 2. С. 228–232. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/48-2-38>

29. Slyvka L. Development of the problem of health education of secondary schools students in Poland in the research of polish scientists after 1989. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2022. Vol. 9. No. 1. P. 180–187. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.9.1.180-187>
30. Slyvka L. Characteristics of means and pedagogical conditions of health care education of students (on the basis of the works of Ukrainian and Polish scientists). *Гірська школа Українських Карпат*. 2022. № 26. С. 49–51. URL: <https://scijournals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/6573/6826>

Опубліковані праці апробаційного характеру

31. Сливка Л. Законодавчо-правове підґрунтя здоров'язбережувальної парадигми в освітній системі Польщі. *Матеріали XVII Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф. «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку»* : зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький. 2015. № 17. С. 186–188.
32. Сливка Л. Проблема здоров'яорієнтованого виховання зростаючої особистості у творчій спадщині польських вчених. *Особистість, суспільство, політика* : матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. (Київ, 15–16 лютого 2016 р.). Ч 2. Люблін : Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji, 2016. С. 55–57.
33. Сливка Л. Концепція здоров'язбережувального виховання Станіслава Копчинського. *Матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конференції «Педагогічна персоналістика: теорія, історія, освітня практика», присвяченої 160-річчю від дня народження С. Русової* (Івано-Франківськ, 25 лютого 2016 р.) / за заг. ред. Т. К. Завгородньої. Івано-Франківськ, 2016. С. 82–88.
34. Сливка Л. Діяльність шкільних лікарів у Польщі міжвоєнної доби ХХ століття в контексті сучасних підходів до створення здоров'язбережувального освітнього середовища в навчальному закладі. *Педагогіка здоров'я* : збірник наукових праць VII Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Чернігів, 7–8 квітня 2017 р.) : в 2 т. Чернігів, 2017. Т. 1. С. 526–530.
35. Сливка Л. Інтеграція матеріалів польської педагогічної літератури із практикою підготовки майбутніх вчителів до здоров'язбережувального виховання. *Психологічна культура вчителя в контексті викликів сучасності* : збірник матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнародною участю (Тернопіль, Україна, 5–6 квітня 2017 р.). Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. С. 244–246.
36. Сливка Л. Здоров'явиховна діяльність громадських товариств Польщі. *Педагогічні інновації в початковій школі* : матеріали науково-методичного семінару (Івано-Франківськ, 15 лютого 2017 р.) / ред. М. П. Оліяр. Івано-Франківськ : НАІР, 2017. С. 49–53.

37. Сливка Л. Самооцінка щодо роботи навчального закладу щодо здоров'язбережувального виховання учнів: з досвіду початкової школи № 9 імені Миколи Коперника міста Тарновські Гури. *Роль освіти у сталому розвитку гірського регіону* : матеріали III Міжнародної науково-практичної конф. (Івано-Франківськ, 20–22 вересня 2017 р.) / за ред. М. П. Оліяр. Івано-Франківськ : НАІР, 2017. С. 72–74.
38. Сливка Л. Педагогічна здоров'язбережувальна діяльність Генрика Йордана. *Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції до 78-річниці від дня народження Богдана Михайловича Ступарика «Педагогічна персоналістика: теорія, історія, освітня практика»* (Івано-Франківськ, 5 березня 2018 р.) : веб-сайт. URL: <http://conference.ru.if.ua/forum/viewtopic.php?f=196&p=749#p749>
39. Сливка Л. Проблеми здоров'я дітей та молоді в Україні (за статистичними матеріалами минулих років). *Педагогіка здоров'я* : зб. наук. праць VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2018. С. 334–338.
40. Сливка Л. Вибрані аспекти педагогіки здоров'я у творчості польських науковців. *Еколого-валеологічне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в сучасному освітньому просторі* : матеріали III Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (Суми, 29–30 березня 2018 р.). Суми : ФОП Цьома С. П., 2018. С. 177–180.
41. Сливка Л. Історіографія проблеми здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі: аналіз розвідок міжвоєнної доби ХХ століття. *Педагогіка здоров'я* : зб. наук. праць IX Всеукраїнської наук.-практ. конф. «Педагогіка здоров'я» (Чернігів, 27–28 вересня 2019 р.). Чернігів, 2019. С. 205–207.
42. Сливка Л. Проблема здоров'язбереження дітей і молоді у польській педагогічній думці XVI–XVII ст. *Actual Problems of Science and Practice* : abstracts of 14 International Scientific and Practical Conference (Stockholm, Sweden, 27–28 April, 2020). Stockholm, 2020. P. 578–580.
43. Сливка Л. Педагогічні аспекти здоров'язбережувальної діяльності Тадеуша Жулинського (1839–1885). *Problems and Innovations in Science* : abstracts of International Scientific and Practical Conference (London, Great Britain, May 4–5, 2020) : in 2 vol. London : Nika Publishing, 2020. Vol. 1. P. 118–121.
44. Сливка Л. Шкільна гігієна у творчій спадщині Болеслава Адама Барановського (1844–1916) та Мечислава Титуса Барановського (1851–1898). *Innovation in Science: Modern Challenges* : abstracts of III International Scientific and Practical Conference (Germany, Munich, May 25–26, 2020). Munich : Littera Verlag, 2020. P. 173–176.
45. Сливка Л. Професійна підготовка вчителів до здоров'язбережувальної діяльності у школі: ретроспектива польського досвіду (1918–1939 pp.). *Формування здоров'язбережувальних компетентностей молоді в умовах*

- глобалізації: реалії та перспективи : матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. (Хмельницький, 28–29 квітня 2020 р.). Хмельницький : ФОП Колісник С. А. 2020. С. 175–179.
46. Сливка Л. Позакласний і позашкільний виміри здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (міжвоєнна доба ХХ ст.). *Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи* : зб. тез доповідей II Всеукраїнської наук.-практ. конф. з міжнародною участю (Запоріжжя, 20 квітня 2021 р.). Запоріжжя : АА ТанDEM, 2021. С. 29–31.
47. Сливка Л. Нормативно-правова база як «зовнішній» чинник розвитку здоров'язбережувального виховання учнів в загальноосвітніх школах Польщі міжвоєнного періоду ХХ ст. *Пріоритети розвитку початкової освіти в контексті становлення Нової української школи* : зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Житомир, 24 березня 2021 р.). Житомир, 2021. С. 11–13.
48. Сливка Л. Здоров'язбережувальна освіта в загальноосвітніх школах Польщі наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. *Наукові та освітні трансформації в сучасному світі* : зб. матеріалів Всеукраїнської міждисциплінарної наук.-практ. конф. (Чернігів, 15 липня 2021 р.). Суми : ТОВ НВП «Росток А.В.Т.». 2021. С. 297–298.
49. Сливка Л. Реформування здоров'язбережувальної освіти в умовах Євроінтеграції: досвід Республіки Польща. *Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах Євроінтеграції* : зб. тез доповідей V Міжнародної наук.-практ. конф. (Мукачево, 21–22 жовтня 2021 р.). Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. С. 285–287.
50. Сливка Л. Просвітницько-виховний контент проблеми здоров'язбереження особистості на сторінках польських паренетичних друкованих джерел. *Eurasian scientific discussions : proceedings of the 5th International scientific and practical conference* (Barselona, Spain, 5–7 June, 2022). Barselona : Barca Academy Publishing, 2022. P. 454–457.
51. Сливка Л. Педагогічні умови і засоби здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл (на тлі розвідок українських та польських вчених). *The main prospects for the development of science in modern life* : Proceedings of the XXXVI International Scientific and Practical Conference. Warsaw, Poland. 2022. P. 243–246.
52. Сливка Л. Педагогічний нагляд за здоров'язбережувальним вихованням учнів загальноосвітніх шкіл у польському освітньому просторі. *Стратегії модернізації педагогічної освіти в Україні та країнах Європейського Союзу* : матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф. (Чернівці, 20–21 жовтня 2022 р.). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. С. 138–140.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

53. Сливка Л. Екологія дитинства : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : НАІР, 2014. 164 с.
54. Сливка Л. Здоров'язбережувальна педагогіка : навчально-методичний посіб. Івано-Франківськ : видавець Кушнір Г. М., 2016. 200 с.
55. Сливка Л. Просвітницько-виховна діяльність Варшавського Гігієнічного Товариства в контексті здоров'язбереження дітей та молоді (XIX – початок XX століття). *Scientific Journal Virtus*. 2017. № 12. С. 160–162.
56. Сливка Л. Досвід здоров'язбережувального виховання навчальних закладів гірських регіонів Республіки Польща. *Гірська школа: сучасні виклики і перспективи розвитку* : монографія / за ред. Оліяр М. П. Івано-Франківськ : НАІР, 2017. С. 369–384.
57. Сливка Л. Здоров'язбережувальне виховання як об'єкт наукового дослідження: польський та український виміри. *Сучасні здоров'язбережувальні технології* : монографія / за ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. С. 377–383.
58. Сливка Л. Стан здоров'я дітей, підлітків та молоді у Республіці Польща: статистика, проблеми оцінювання, джерело визначення змісту здоров'язбережувального виховання. *Гірська школа в умовах реформування системи освіти: компетентнісний вектор* : монографія / за ред. Оліяр М. П. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2018. С. 335–352.

8. Аналіз дисертаційної роботи Сливки Л.В. та опублікованих праць дає змогу зробити висновок, що дисертація є самостійною завершеною науково-дослідною роботою, в якій вирішена актуальна наукова проблема у галузі педагогіки, а саме системно та різнобічно досліджено польський досвід здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл і на цій основі обґрунтовано рекомендації і перспективні напрями його творчого використання за сучасних умов реформування української системи освіти. Наукові положення та висновки дисертації не містять положень, висновків і результатів кандидатської дисертації здобувача за темою «Народні традиції у вихованні здорового способу життя учнів початкових шкіл Західної України (1919–1939 рр.)». Наукова і практична цінність отриманих висновків та положень, новизна та ефективність рішень дають підставу

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Сливки Лариси Володимирівни на тему «Теорія та практика здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (XX – початок XXI століття)», подана на здобуття доктора педагогічних наук, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам пп. 7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, та паспорту спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Теорія та практика здоров'язбережувального виховання учнів загальноосвітніх шкіл Польщі (XX – початок XXI століття)», подану Сливкою Ларисою Володимирівною на здобуття ступеня доктора педагогічних наук, до захисту у спеціалізованій раді Д 36.053.01 за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки.

Рецензенти:

Доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії,
соціології та політології
імені професора Валерія Скотного

 Надія СКОТНА

Доктор педагогічних наук, професор
кафедри загальної педагогіки
та дошкільної освіти

 Марія ЧЕПІЛЬ

Доктор педагогічних наук, професор
кафедри загальної педагогіки
та дошкільної освіти

 Олена НЕВМЕРЖИЦЬКА

